

ВЛАДА І ГРОМАДЯНСЬКЕ СУСПІЛЬСТВО: ОСОБЛИВОСТІ КОМУНІКАЦІЇ

Актуальність теми дослідження обумовлена подальшою розбудовою громадянського суспільства в Україні й установленням демократичних відносин між державою та сукупністю недержавних організацій, що всебічно відтворюють інтереси її громадян. За таких обставин саме громадська думка постає одним із провідних засобів соціального управління, здатних зробити процес цієї взаємодії більш конструктивним та прогнозованим.

Інформаційний спам, кіберзлочинність, тролінг, шеймінг, фальсифікація даних та підміна понять – це не повний перелік наслідків розвитку сучасного світу, де діалог влади і громадськості переноситься в Інтернет простір. Соціальні мережі стають початком для нових революцій, майданчиком для оприлюднення прес-релізів політиків, базою для успішної агітації та збору голосів під час виборчого процесу. Висловлення суспільної думки стає як ніколи доступним і, разом з тим, підконтрольним процесом, у якому все більше з'являється місце для штучного формування громадської думки.

Історичний досвід використання в управлінні соціальними процесами прискорення або уповільнення формування громадської думки виявляється в різних державах, що свідчить про тотальну маніпуляцію свідомістю людей з метою підтримання існуючого соціального порядку. Водночас свобода діяльності розширює можливості соціальних суб'єктів, перетворюючи їх у споживачів, на яких здійснюють вплив інші суб'єкти, які мають певні сформовані переконання з метою фабрикації фактів, сіяння паніки, пропаганди та ін. Таким чином, за таких умов ці два процеси – маніпуляція свідомістю та пропаганда, стають одними із провідних у процесі комунікації владних структур та громадськості.

Крім того, саме вони забезпечують стабільний/нестабільний стан функціонування громадської думки, у якому існування згодженого

взаємозв'язку держави і громадянського суспільства стає можливим/неможливим (відповідно).

У сучасній соціально-політичній науці маніпулювання традиційно розглядається як цілеспрямоване управління свідомістю окремої особистості чи групи, пропаганда - як певна форма комунікації, що зорієнтована на розповсюдження в соціумі різних теорій, ідей, положень, тверджень тощо для впливу на громадську думку з боку владних структур.

До початку ХХІ століття питання взаємодії владних структур та громадянського суспільства піднімалася опосередковано, у працях науковців, які займалися проблемами дослідження соціальної поведінки, духовного життя суспільства, розвитку колективного несвідомого, масових рухів, формування інтересів та потреб суспільства тощо, однак в умовах інформаційної доби вони набули нових аспектів, особливої актуальності, й відповідно, потребують нового варіанту осмислення.

Ця нова дослідницька стратегія повинна враховувати існування, насамперед, двох моментів:

по-перше, детермінованість всіх сферах функціонування інформаційного суспільства від політичної комунікації;

по-друге, появу суттєвих змін в технологіях здійснення сучасних процесів маніпулювання та пропаганди з боку владних структур.

Політична комунікація - це процеси функціонування (розробки, розповсюдження, обміну) політичної інформації як всередині політичної системи, так і поза її межами (у інших системних сегментах суспільства) а також між політичними структурами, суспільними групами та індивідами (Р.-Ж. Щварценберг).

До суттєвих змін в здійсненні процесів маніпулювання та пропаганди слід, насамперед, віднести: певну трансформацію як традиційних засобів масової комунікації (від друкованих до радіо та телевізійних), так й новітніх (електронних) та технологізацію самого процесу виробництва, поширення та обміну інформації.